

Diagnostika grafomotoriky a psaní

Nejdříve si všímáme: Adekvátní polohy: sed, podložka pod chodidla ad. Kompenzační pomůcky: trojhranný program, nástavce, držáky, protismykové podložky, různé folie, těžítka, zátěžové manžety. Papír a psací potřeby.

Speciální pedagog **vyhodnotí** způsoby a **možnosti úchopů**: statické x dynamické = pohyb rozdělen na dva funkční celky (stříhání, modelování, jedení orientálními tyčinkami apod.)

Analýza grafomotoriky: vedení čáry a plynulost tahu: celková jasnost a pravidelnost, nejistota, rozhodnost, tremor, návaznost. Spojitost linií, dvojitě linie, přerušovaná linie, síla čáry, přítlak, uvolněnost. Dále cílené pohyby, schopnost opisovat vzory.

Modifikace Jiráskova testu ŠZ: postava pána. Kytka nebo auto. Obkreslení geometrických tvarů. Opis pravou a levou rukou zvlášť psacího písma. Obkreslení teček pravou a levou rukou zvlášť.

Psaní u žáků s MO: Nejvíce porušena koordinace plynulého psaní. U kvadruparetické a dyskinetické formy zvláště řízení, tlumení a automatizace pohybů. Úchop je převážně křečovitý, pohyby horní končetiny jsou prudké, trhavé a velkého rozsahu. Úsilí je velmi vyčerpává, individuální tempo i metodický postup nácvičku. Časté přestávky, vyloučit spěch. Písmo má charakter nesouměrnosti v proporcích, občas může být až nečitelné, žákům činí potíže dodržovat velikost a tvar písmen, patrné je zmenšování a zhušťování písma. Chabé obrny se vyznačují sníženým svalovým napětím, ochablostí, bezvládností nebo bez schopnosti pohybu, v prstech se mohou objevovat zbytky pohybu, což umožňuje dítěti úchop, ale často bez schopnosti dále rukou pohybovat (psát, kreslit). Zjistit optimální rychlost písma, u lehké MO je 30-40 tahů za minutu, u těžkých forem se počet tahů snižuje. Koordinaci pomáhá spojení rytmu s pohybem. Zpočátku pomáhají šablony, předlohy, folie. Kompenzační pomůcky. Vhodné náčiní: pera s kuličkovým hrotem, zesílené držáky, kreslicí čtvrtky, umělé podložky, folie. Před každým psaním nutno uvolnit KH a zařadit prstová cvičení. Cviky se obvykle zařazují i během psaní.

Analýza písma: písmo je čitelné, obtížně čitelné, čitelné pouze těmi, s nimiž pisař často komunikuje (učitel, rodič), čitelné pouze samotným pisařem, nečitelné. Plynulost písma: pravidelnost, nepravidelnost, písmo je neurovnané. Rozhodnost: písmo jisté, nejisté. Dynamika: písmo je rytmické, arytmičné. Uvolněnost: písmo uvolněné, křečovité, kostrbaté. Znak organicity: tremor, přerušovaná linie, nenavazující linie, dvojitě linie. Přítlak: slabý, silný, v normě. Vazebnost: přípojnost, přerušovanost. Správnost tvarů: Správné. Nesprávné. Deformované. Písmo bez souvislostí, dezorientované. Znak organicity: nápadný sklon písma. Písmo je: Velmi úhledné. Úhledné. Méně úhledné. Neúhledné. Rychlost písma: posuzujeme zcela individuálně s ohledem na postižení. Závisí na osobním tempu a předpokladech. Rychlost pomalá, v normě, zrychlené psaní. Při analýze si všímáme: spasticity, hypotonie, dyskinéz, dalších znaků organicity: tremor, dvojitá linie, přerušovaná linie, neschopnost navazovat a spojovat tvary.

Literatura k dostudování:

El-publikace, Dagmar Opatřilová, Grafomotorika a psaní u žáků s tělesným postižením.

<http://is.muni.cz/elportal/?id=1173211>